

UZASADNIENIE

Decyzją z 10.09.2020 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł., po rozpatrzeniu wniosku z 21.08.2020 r., odmówił L. M. wypłacenia świadczenia niezrealizowanego po zmarłym mężu S. M. (1) za sierpień 2020 r. W uzasadnieniu decyzji organ rentowy wskazał, że zgodnie z art. 136 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2018 r. poz. 1270) w razie śmierci osoby, która zgłosiła wniosek o świadczenia określone ustawą, świadczenia należne jej do dnia śmierci wypłaca się małżonkowi, dzieciom, z którymi prowadziła wspólne gospodarstwo domowe, a w razie ich braku - małżonkowi i dzieciom, z którymi osoba ta nie prowadziła wspólnego gospodarstwa domowego, a w razie ich braku - innym członkom rodziny uprawnionym do renty rodzinnej lub na których utrzymaniu pozostawała ta osoba. Organ rentowy wskazał, że przepis art. 136 ust. 1 ustawy emerytalnej wprowadza wymóg udokumentowania daty śmierci świadczeniobiorcy jako przesłanki do ustalenia okresu, za który świadczenie niezrealizowane ma być wypłacone. Z uwagi na to, że w przedłożonym akcie zgonu widnieje jedynie data znalezienia zwłok, organ rentowy uznał, iż brak jest podstaw do wypłaty świadczenia niezrealizowanego.

(decyzja w aktach ZUS)

Odwołanie od powyższej decyzji wniosła L. M. żądając zmiany zaskarżonej decyzji poprzez przyznanie prawa do niezrealizowanego świadczenia po zmarłym 15.08.2020 r. mężu S. M. (1) za sierpień 2020 r.

(odwołanie - k. 3-6)

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie podtrzymując dotychczasowe stanowisko.

(odpowiedź na odwołanie - k. 11)

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Wnioskodawczyni - L. M. była żoną zmarłego S. M. (1).

(bezsporne)

S. M. (1) miał przyznane prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy w związku z wypadkiem przy pracy. Świadczenie wypłacano do 25 dnia każdego miesiąca.

(decyzja w aktach ZUS)

L. M. mieszkała razem z mężem S. M. (1) przy ul. (...) w Z. w mieszkaniu (...) na drugim piętrze. W dniu 15.08.2020 r. S. M. (1) o godz. 12.30 zjadł obiad, a potem nagle zasnął. Wnioskodawczyni przestraszyła się i poszła piętro niżej po sąsiadkę I. P. mieszkającą pod numerem 19. Gdy I. P. przyszła do mieszkania wnioskodawczyni i jej męża, zobaczyła leżącego na wersalce S. M. (1). I. P. spytała „S. co ci jest”. Wtedy mąż wnioskodawczyni spojrzął na I. P., westchnął i zmarł na jej dłoniach. Wnioskodawczyni i I. P. wezwały pogotowie. Następnie przeniosły ciało S. M. (2) na drugą wersalkę, ponieważ na tej, na której leżał oddał mocz. Ok. godz. 14.00 przyjechało pogotowie ratunkowe.

Po zbadaniu S. M. (2) lekarz stwierdził, że nastąpiło zatrzymanie krążenia i oddechu i że małżonek skarżącej zmarł.

(zeznania wnioskodawczyni e-protokół z 24.08.2021 r. 00:05:02 w zw. z 00:21:49, zeznania świadka I. P. e-protokół z 24.08.2021 r.: 00:14:13)

Do karty zgonu wpisano datę znalezienia zwłok, a nie datę i godzinę śmierci.

(zeznania wnioskodawczyni e-protokół z 24.08.2021 r. 00:01:04 – 00:16:25 k 15, karta zgonu k. 26-29)

Z odpisu skróconego aktu zgonu wynika, że zwłoki S. M. (1) zostały znalezione w dniu 15.08.2020 r. w Ł. o godzinie 13.27.

(kserokopia odpisu skróconego aktu zgonu - k. 371 akt ZUS)

W dniu 21.08.2020 r. do ZUS wpłynął wniosek odwołującej o wypłatę niezrealizowanego świadczenia po zmarłym mężu za sierpień 2020 r.

(wniosek w aktach ZUS k. 369)

Sąd Okręgowy dokonał następującej oceny dowodów

i zważył, co następuje:

W świetle zebranego w sprawie materiału dowodowego i poczynionych na jego podstawie ustaleń faktycznych odwołanie wnioskodawczyni jest zasadne i jako takie zasługuje na uwzględnienie.

Przedmiotem sporu pomiędzy stronami było to, czy wnioskodawczyni ma prawo do niezrealizowanego świadczenia po zmarłym mężu S. M. (1).

W zaskarżonej decyzji Zakład Ubezpieczeń Społecznych odmówił wnioskodawczyni wypłaty niezrealizowanego świadczenia za sierpień 2020 r. i w tym zakresie powołał się na treść art. 136 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, wskazując, że skarżąca nie spełnia warunków do przyznania prawa do wypłaty niezrealizowanego świadczenia, ponieważ na przedłożonym akcie zgonu widnieje jedynie data znalezienia zwłok, a nie data zgonu.

Roszczenia o emerytury i renty z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych mogą być dochodzone według regulacji wyjątkowej, zawartej w art. 136 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2021 r. poz. 291 ze zm.). Zgodnie z jego brzmieniem w razie śmierci osoby, która zgłosiła wniosek o świadczenia określone ustawą, świadczenia należne jej do dnia śmierci wypłaca się małżonkowi, dzieciom, z którymi prowadziła wspólne gospodarstwo domowe, a w razie ich braku - małżonkowi i dzieciom, z którymi osoba ta nie prowadziła wspólnego gospodarstwa domowego, a w razie ich braku - innym członkom rodziny uprawnionym do renty rodzinnej lub na których utrzymaniu pozostawała ta osoba.

Osoby wymienione w ust. 1 mają prawo do udziału w dalszym prowadzeniu postępowania o świadczenia, nieukończonego wskutek śmierci osoby, która o te świadczenia wystąpiła (art. 136 ust. 2 ustawy).

Roszczenia o wypłatę świadczeń, o których mowa w ust. 1, wygasają po upływie 12 miesięcy od dnia śmierci osoby, której świadczenia przysługiwały, chyba że przed upływem tego okresu zgłoszony zostanie wniosek o dalsze prowadzenie postępowania (art. 136 ust. 3 ustawy).

Zatem niezrealizowane świadczenie emerytalne lub rentowe w rozumieniu zacytowanego art. 136 ust. 1, to takie świadczenie, do którego prawo zostało już ustalone lub co najmniej osoba uprawniona wystąpiła o nie jeszcze za życia, ale nie zostało ono jej wypłacone, niezależnie od przyczyn opóźnienia w wypłacie świadczenia. A contrario świadczenie zrealizowane to takie świadczenie, które dotarło do rąk osoby uprawnionej albo zostało przekazane na konto bankowe wskazane przez uprawnionego (wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 4 grudnia 2013 r., III AUa 386/13, L.).

W niniejszej sprawie sporny okazał się jedynie dzień zgonu, który winien określić datę końcową wypłaty niezrealizowanego świadczenia.

W tym miejscu wskazać należy na przepisy ustawy z dnia 28 listopada 2014 r. - Prawo o aktach stanu cywilnego (2016.2064 t.j.). Zgodnie z art. 37 ust. 1 powołanej ustawy akt stanu cywilnego, który nie zawiera wszystkich wymaganych danych, uzupełnia kierownik urzędu stanu cywilnego, który go sporządził, na podstawie innych aktów stanu cywilnego, akt zbiorowych rejestracji stanu cywilnego prowadzonych dla tego aktu i innych dokumentów mających wpływ na stan cywilny. Uzupełnienia aktu stanu cywilnego można dokonać na podstawie zagranicznego dokumentu stanu cywilnego, jeżeli w państwie wystawienia jest on uznawany za dokument stanu cywilnego, lub innego dokumentu zagranicznego potwierdzającego stan cywilny, wydanego w państwie, w którym nie jest prowadzona rejestracja stanu cywilnego, jeżeli stwierdzają one zdarzenie wcześniejsze i dotyczą tej osoby lub jej wstępnych (art. 37 ust. 2). Uzupełnienia aktu stanu cywilnego dokonuje się z urzędu, na wniosek osoby, której ten akt dotyczy, lub jej przedstawiciela ustawowego, na wniosek osoby mającej w tym interes prawny lub prokuratora, w formie czynności materialno-technicznej (art. 37 ust. 3). Do wniosku o uzupełnienie aktu stanu cywilnego załącza się dokumenty, o których mowa w ust. 2 (art. 37 ust. 6). Wnioskując o uzupełnienie aktu stanu cywilnego na podstawie materiałów archiwalnych, do wniosku należy załączyć uwierzytelniony odpis lub wypis, lub uwierzytelnioną przez właściwy organ reprodukcję tych materiałów (art. 37 ust. 7). Kierownik urzędu stanu cywilnego, dokonując uzupełnienia, wydaje wnioskodawcy odpis zupełny uzupełnionego aktu stanu cywilnego (art. 37 ust. 8).

Zgodnie z art. 92 ust. 1 ww. ustawy akt zgonu sporządza się w dniu, w którym dokonano zgłoszenia zgonu, a jeżeli zgłoszenie zgonu nastąpiło w sposób określony w art. 17 - w następnym dniu roboczym po dniu zgłoszenia zgonu. Zgodnie zaś z ust. 2 art. 92 powołanej ustawy, akt zgonu sporządza się na podstawie karty zgonu oraz protokołu zgłoszenia zgonu.

W tym zakresie, ustawodawca nie dał zatem kierownikowi USC możliwości uwzględnienia przy rejestracji zgonu innych dokumentów niż wyżej wymienione, dlatego też kierownik Urzędu Stanu Cywilnego w Z. zobligowany był sporządzić przedmiotowy akt zgonu zawierający dane wynikające z przyjętego zgłoszenia i karty zgonu. Stosownie zaś do treści art. 38 ustawy z dnia 28 listopada 2014 r. - Prawo o aktach stanu cywilnego uzupełnienia aktu zgonu dokonuje sąd w postępowaniu nieprocesowym, na wniosek osoby zainteresowanej lub prokuratora, jeżeli akt zgonu nie zawiera daty lub godziny zgonu, a dane te nie wynikają z akt zbiorowych rejestracji stanu cywilnego stanowiących podstawę sporządzenia aktu zgonu. Odmowa dokonania czynności z zakresu rejestracji stanu cywilnego następuje w formie decyzji administracyjnej (art. 2 ust. 6 ww. ustawy). Na podstawie art. 38 powierzono zatem sądom powszechnym uzupełnienie aktu zgonu, jeżeli akt ten nie zawiera daty lub godziny zgonu i jeżeli dane te nie wynikają z akt zbiorowych, stanowiących podstawę sporządzenia aktu zgonu. Uzupełnienia aktu zgonu o datę lub godzinę zgonu dokonuje sąd rejonowy w postępowaniu nieprocesowym. Orzeczenia sądu w postępowaniu nieprocesowym zapadają w formie postanowień, chyba że przepis szczególny stanowi inaczej. Od postanowień sądu pierwszej instancji orzekających, co do istoty sprawy przysługuje apelacja.

Niesłusznym jest natomiast twierdzenie organu rentowego, że otrzymawszy niepełny akt zgonu w zakresie braku oznaczenia daty i miejsca zgonu, brak jest podstaw do wypłaty na rzecz odwołującej niezrealizowanego świadczenia po zmarłym mężu. Wskazać bowiem należy, że obowiązujące przepisy prawne nie przewidują postępowania o uzupełnienie karty zgonu. Co istotniejsze z przepisu art. 94 ust. 2 pkt 2 ww. ustawy wynika, że karta zgonu powinna zawierać datę, godzinę oraz miejsce zgonu albo jeżeli nie są znane - datę, godzinę oraz miejsce znalezienia zwłok. Również zgodnie ze wzorem karty zgonu, określonym w Rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 11 lutego 2015 r. w sprawie wzoru karty zgonu (Dz. U. z 2015 r. poz. 231), wydanego na podstawie art. 144 ust. 7 ustawy z dnia 28 listopada 2014 r. - Prawo o aktach stanu cywilnego, podaje się datę i godzinę zgonu albo datę i godzinę znalezienia zwłok. Skoro zatem akt zgonu sporządza się na podstawie karty zgonu i/lub protokołu zgonu, które - zgodnie z powołanymi przepisami - zawierały datę znalezienia zwłok, to akt zgonu nie mógł zawierać daty zgonu.

Ponadto, zgodnie z art. 95 ust. 1 pkt 4 powołanej ustawy, akt zgonu może zawierać datę zgonu albo jeżeli nie są znane - datę znalezienia zwłok. Wychodząc bowiem naprzeciw potrzebie usunięcia ułomnych dotychczasowych przepisów ustawy - Prawo o aktach stanu cywilnego, sugerujących w swym literalnym brzmieniu alternatywność wpisywania

do aktu zgonu daty, godziny i miejsca zgonu bądź daty, godziny i miejsca znalezienia zwłok, wprowadzono regułę, że treść aktu zgonu obejmuje datę, godzinę oraz miejsce zdarzenia, zaś ulokowanie w akcie zgonu informacji identyfikujących czas i miejsce ujawnienia zwłok miało rangę wyjątku i dopuszczalne było tylko i wyłącznie wtedy, gdy nie są znane dane, umiejscawiające zgon w czasoprzestrzeni. Powyższa formuła oznacza, że względny obowiązek zamieszczenia w akcie zgonu danych, dotyczących znalezienia zwłok, będzie aktywizował się jedynie wówczas, gdy niemożliwe będzie ustalenie daty, godziny i miejsca śmierci osoby zmarłej. Za potrzebą takiej modyfikacji przemawia zresztą tak cel rejestrowania przez organy administracji publicznej zdarzeń wpływających na stan cywilny osób, jak i doniosłość informacji odnośnie do daty, godziny, miejsca zgonu, przypisywanej jej m.in. w sferze prawa spadkowego.

Z uwagi zatem na fakt, że karta zgonu zmarłego S. M. (1) zawierała wszystkie niezbędne dane wymagane ww. przepisami, niesłusznym jest stanowisko Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, że brak wskazania w odpisie skróconym aktu zgonu daty zgonu, a wskazanie wyłącznie daty, godziny oraz miejsca znalezienia zwłok, uniemożliwia przyznania odwołującej prawa do niezrealizowanego świadczenia po zmarłym mężu S. M. (1).

Należy w tym miejscu podkreślić, że Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych nie jest związany ograniczeniami dowodowymi określonymi dla dowodzenia przed organami rentowymi, co wynika z treści art. 473 k.p.c. i sprawia, że każdy fakt może być dowodzony wszelkimi środkami, które Sąd uzna za pożądane i ich dopuszczenie za celowe.

Dlatego, w niniejszej sprawie Sąd przeprowadził postępowanie dowodowe obejmujące analizę dokumentacji związanej z określeniem daty znalezienia zwłok i daty zgonu S. M. (1) oraz zeznań wnioskodawczynie i świadka, co pozwoliło w sposób wszechstronny przeanalizować zasadność jej żądania.

Stosownie do art. 6 k.c., ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z faktu tego wywodzi skutki prawne.

Z poczynionych na tej podstawie ustaleń wynika, że wnioskodawczynie mieszkała razem z mężem. Z zeznań wnioskodawczynie wynika, że jej mąż w dniu 15.08.2020 r. po zjedzeniu obiadu ok. 12.30 nagle zasnął. Z zeznań odwołującej i świadka I. P., która jest sąsiadką odwołującej mieszkającą piętro niżej, wynika, że wnioskodawczynie poszła wtedy po I. P.. Świadek zeznała, że gdy przyszła do mieszkania wnioskodawczynie i jej męża, zobaczyła leżącego na wersalce S. M. (1), który spojrzał na nią a następnie zmarł na jej rękach. Wnioskodawczynie i świadek I. P. zeznały, że wezwały pogotowie oraz, że lekarz pogotowia po zbadaniu S. M. (2) stwierdził, że nastąpiło zatrzymanie krążenia i że małżonek skarżącej zmarł. Powyższe znajduje potwierdzenie w karcie zgonu, w której jednak podano zamiast daty i miejsca zgonu, datę i miejsce znalezienia zwłok. Karta zgonu, na podstawie której został następnie sporządzony odpis skrócony aktu zgonu, została sporządzona w sposób prawidłowy, tj. zgodny z powołanymi wyżej przepisami ustawy - Prawo o aktach stanu cywilnego. W związku z powyższym, w ocenie Sądu, zgon nastąpił w dniu 15.08.2020 r. i taką datę należy przyjąć. Na marginesie dodać należy, że dokument w postaci karty zgonu może być zmieniony tylko w sądowym postępowaniu nieprocesowym. Mając na uwadze powyższe uregulowania prawne okoliczność ustalenia daty znalezienia zwłok, w ocenie Sądu Okręgowego, winna stanowić dla organu rentowego podstawę przyjęcia daty, do której niezrealizowane świadczenie jest należne.

Wobec powyższego, organ rentowy bezzasadnie odmówił wnioskodawczynie prawa do wypłaty niezrealizowanego świadczenia za miesiąc sierpień 2020 rok, gdyż zdaniem Sądu odwołująca wykazała, że spełnia przesłanki z art. 136 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych i świadczenie za wskazany powyżej okres, powinno zostać jej wypłacone.

Mając powyższe na uwadze, na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c., Sąd Okręgowy zmienił zaskarżoną decyzję ZUS i przyznał wnioskodawczynie prawo do niezrealizowanego świadczenia po zmarłym mężu.

ZARZĄDZENIE

odpis wyroku z uzasadnieniem doręczyć pełnomocnikowi organu rentowego za pośrednictwem poczty wraz z aktami rentowymi oraz pouczeniem, iż w terminie 14 dni od dnia otrzymania wyroku z uzasadnieniem przysługuje mu prawo złożenia apelacji do tutejszego Sądu Okręgowego w Łodzi, które rozpoznaje Sąd Apelacyjny w Łodzi

A.P.